

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Rimski sestanek

Ko je odhajal nemški kancler dr. Brüning z ruskega kolodvora, obdan od blestečih uniform fašističnih milic, so se slišali iz množice, ki se je gnetla okrog njegovega avtomobila, klici: »Heil Hitler!«, »Nemčija, vzdrži se!«, »Abasso, dol z židovskim kanclerjem!«. Temu incidentu, katerega je povzročila le maloštevilna skupina vročerkov, nemških nacionalistov, ki se nahajajo v Rimu v študijske svrhe, ni treba pripisovati velikega političnega pomena. Po pravici, nobenega! Vendar pa se ne more zanikati, da so ti medklici sijajno ilustrirali ozračje, v katerem so se sestali nemški in italijanski ministri. Vsa kruta resnica o dejanskem razmerju med fašistično Italijo in Brüningovo Nemčijo je odjeknila iz njih. Nakazali so pa obenem tudi precizno smernico za razgovore, ki se bodo vršili okrog Mussolinijeve mize.

Evropa je danes razdeljena v dve veliki skupini. Ta resnica se že do banalnosti ponavlja, toda ker jo vedno skušajo maskirati z izmišljenimi ali umetno prenaplujenimi laži-pokreti o vesoljnem pobratimstvu, je dobro, da se zopet in zopet podčrta. Ob priliki rimskega sestanka je to še bolj potrebno. Prvo skupino bi imenovali konservativno, ker hoče na vsak način ohraniti sedanji obraz Evrope, drugo pa radikalno-revolucionarno, ker stremi za temeljitimi izpremembami. Skupina statičnega miru in skupina nemirnih gibanj. Prvi načeluje Francija, pripadajo ji pa tudi njene prijateljice. V drugi se nahaja tudi Nemčija, o Italiji se pa sme trditi le toliko, da je že večkrat poskušala prevzeti vodilno vlogo. Razvoj evropske politike je s tem podan: kako se bosta obe skupini uravnovesili, kateri se bo pridružila Italija in kdaj.

Iz te razpredelitve bi sledilo, da obstajajo med Nemčijo in Italijo res naravni predpogoji za intimno razmerje. Kdo si bo upal očitati nemškemu patriotu, če je s hvaležnostjo ugotovil, kako se Italija trudi za revizijo onega miru, ki je Nemčijo tako ponižal. In zakaj bi zamerili nemškemu politiku, če je bil prijateljsko presenečen, ko je spoznal, da imata Italija in Nemčija enake vidike tako glede razorožitve kakor v vprašanju ukinitve plačevanja vojnih dolgov. Toda neglede na skupne cilje v zunanji politiki so nemški nacionalisti in italijanski fašisti že zdavnaj navezali naravnost pristranske stike. Nemški nacionalisti so hodili k fašistom v šolo. Kaj naj bi bil pa sicer delal v Rimu toliko mesecev najbližji sodružnik Hitlerja, kapetan Göring? Tudi »jeklene čelade« so se v fašistični družbi v Rimu že večkrat tako obnašale, da jih je moral Hindenburg sam javno pokarati. Za marsikatero bo novo, da so se denarne težave v nemški nacionalistični stranki po čudnem naključju pojavile ravno takrat, ko je vse kazalo, da se bosta Francija in Italija v pomorskem vprašanju končno javno sporazumeli. Slednje bi govorilo v prilog zelo konkretnim stikom med fašisti na obeh straneh Alp.

Razumljivo je torej, da so ravno nemški fašisti najbolj navdušeni za prijateljstvo z Italijo in da ravno oni najbolj pritiskajo v tem pravcu na nemško zunanjo politiko. Saj niso nikdar odpustili dr. Brüningu, da je tako ljubeznivo odklanjal opevane ponudbe italijanske diplomacije, katero so iz zasede hujskali Hitlerjevi in Hugenbergovi agenti. Za ceno italijanskega prijateljstva so se nemški fašisti — pa saj to je znano — slovesno odrekli nemški narodni manjšini na južnem Tirolskem. Klici »Heil Hitler!« so torej opomin, ki ga ob 12. uri nemški fašisti pošiljajo kanclerju, da mu bo ostal še svez v spominu, ko bo pristopil k Mussolinijevi mizi.

Kakšno vlogo pa igra pri tej hazardni igri kancler dr. Brüning? Kot nemškemu patriotu se mu mora zdeti simpatično, da Italija sama kliče po reviziji mirovnih pogodb in vojnih dolgov. Toda kot previden državnik, za katerega se je v tako izredni meri izkazal, je razumel, da Nemčija v dvoboju med Italijo in Francijo ne sme zavzeti kakšnega pristranskega stališča, še manj pa navezati svojo usodo popolnoma na eno ali na drugo stran. Saj še ni dolgo tega, ko je Italija prodala svoje prijatelje, ker so tako zahtevali njene koristi. Kdo ve, kje ležijo danes italijanske koristi? Ni izključeno, da bi enkrat ne zapustila Nemčije osamljene in šla iskati svoje sreče na stran svoje sedaj še nekoliko užaljene »latinske sestre«. Zato je pri dr. Brüningu previdnost morala nadtehtati zahteve čustev. Kakor je bilo relativno lahko to resnično spoznati, tako je bilo za dr. Brüninga neizmerno težko tolačiti jo nemškemu narodu, katerega je ves čas pridno obdelovala nacionalistična demagogija. Uspelo mu je odbiti vse italijanske še tako vabljuje ponudbe, toda uspelo mu ni popolnoma preprečiti svoje ljudstvo o pravilnosti svoje politike.

Nacionalisti so segli po drugem orožju. Navzlic njemu in proti njemu so izzvali plebiscit za razpust pruskega deželnega zbora, ki ni potreben ne politično ne taktično. Pač pa bo dal plebiscit nemškemu fašistom priliko, da pokažejo svojo številčno moč in da prisilijo osrednjo nemško vladu, da ali gre ali pa jih sprejme v svojo sredo. Prisotnost nemških fašistov v vladi, tako teče račun, bi pa za dolgo dobo let onemogočila vsako prijateljsko obvezanje s Francijo. Nacionalisti bi torej po tej stranski poti vendarle prisilili nemško vladu, da se vpreže v voz italijanske politike. »Dol z židovskim kanclerjem!«, ali ni to svarilo za kanclerja na pragu k fašističnemu pontifu? Svarilo o tem, kaj ga čaka, ko se vrne v Berlin, kjer zna po plebiscitu najti novo situacijo?

Nam se pa dozdeva, da se fašistična nakana ne bo posrečila. V prvi vrsti ni verjetno, da bi se Mussolini spozabil tako daleč in skušal kovati v Rimu protifrancosko fronto. Sedaj ni čas za to. Na

30 milijonom Kitajcev grozi lakota

Po Jangcekgangu plavajo nešteta človeška trupla — Izbruhnile so nalezljive bolezni

Šanghaj, 8. avg. Položaj v Hankovu, ki je poplavljen, je jako resen. Sicer se vode ne dvigajo več, toda navzočnost 160.000 beguncev iz poplavljenih province otežuje problem prehrane. Vode so odnesle vse čolne, po katerih bi se mogel živeti dovažati, na drugi strani pa mesto nima absolutno nobene moderne administracije, da bi se mogla hrana racionirati. Zaradi tega preti glad in pa plenitve, kakor je to ponavadi na Kitajskem. Veliko prebivalcev je od glada že pomrlo.

Po vodi plavajo trupla potonulih. Ni dvoma, da se bodo pojavile kužne bolezni, ker v sanitarnem oziru v mestu ni popolnoma nič

preskrbljeno. Preden bodo vode Jangcekganga upadle, bodo prešli meseci. Sedanja strahovita poplava ima svoj vzrok v tem, da so delavci radi spora s podjetjem, ki jih je pustilo stradati v naravnost suženjskem položaju, pred časom zapustili delo na jezovih in umetnih jezovih nad mestom, tako da se je poplava mogla razprostrti brez ovire.

Ozemlje med tremi mesti Hankov, Hanjan in Vučjan je eno samo ogromno jezero, ki pokriva 70 okrajev, v katerih živi vsega skupaj 27 milijonov ljudi. Najbolj nizki deli teh mest so štiri metre v vodi. Vsa skladišča so poplavljeni in vse blago, ki je tukaj nakopičeno, je uničeno.

Dve tretjini province Hunan sta ogroženi od poplave. Nevarnost preti tu 10 milijonom ljudi. Tragična ironija usode je povzročila, da je prebivalstvo, kojega zemlja je sedaj poplavljen, do sedaj trpelo zaradi strašne suše. Zato je sedaj dvakrat udarjeno in ga čakajo črni dnevi najhujšega stradanja.

Še hujši je položaj v ozemlju jezerov takozvanega Velikega kanala, ki veže reki Jangcekgang in Sinkjanfu. To ozemlje je zaradi hidroavličnih naprav eno najbolj plodovitih na Kitajskem. Zdaj pa predstavlja eno samo močvirje in bo trajalo najmanj dve leti, predev bo vpostavljeno normalno stanje.

Mlada katoliška Irska

Razgovor našega dopisnika s predsednikom Cosgrave-jem

London, avgusta.

Ako v Dublinu prekorajite veliki Merrionov trg, stojite pred veliko vladno palačo in parlamentom irske svobodne države. Tamkaj v njegovi veliki delavnici sem imel priliko govoriti nad eno uro z Williamom Cosgrave, katoliškim predsednikom mlade države. O preteklosti običajno ne govori rad. Težko mu je znova odpirati stare rane. Sele zgodovinar bo mogel po desetih letih prav ceniti heroično borbo irskih voditeljev v letih 1917—1927 za svobodno domovino. — Sporazum iz leta 1921 je in ostane podlaga irsko-angleških odnosov — tako mi zagotavlja predsednik. — Po tem sporazumu je irska svobodna država suveren člen britanskega imperija. — Torej je sovražnik od včeraj postal danes prijatelj, pripominjam. — Zagrenjenost nekdanjih let se je v tej kratki dobi naše svobode po večini polegla. Skoraj bo zatemnel spomin na ogromne žrvice na stoletno boje in na tisoče mladih žrtev, ki so darovali življenje za našo svobodo. Sicer imamo še malo manjšino, ki je nepomirljiva, toda naloge vsakdanjosti so tako mnogoštevile, da nimamo časa zbužati spominov. — Torej ideal irske republike še ni popolnoma uresničen. — Gotovo ne! Vsi obžalujemo, da je Sever ločen od naše svobodne države, toda ideala popolnega združenja ne bomo dosegli z novo cepitvijo sil. Treba je obojesstranske dobre volje. In te dobre volje na Severu toliko časa ne bo, dokler se ne bo docela spreverilo njihovo mišljenje. Sami veste, da taki procesi zahtevajo mnogo časa. Toda v omenjeni pogodbi iz leta 1921. vidi ves narod predlogo, na kateri more naša domovina znova precvetati. — Torej sle v dobrih odnosih z materino deželo? — Oprostite! V nasprotju z drugimi dominijoni ne smatramo Anglije za našo materino deželo. Prepričani se boste, kako se z vsemi sredstvi trudimo, da obnovimo naš nekdanji deželni jezik. Z dominijoni smo seveda v najboljših odnosih že radi tega, ker je po njih raztresenih milijone Ircev. Vsi ti seveda smatrajo za svojo materino deželo Irsko in ne Anglijo. Z Anglijo nas druži za enkrat vez, ki je bolj dejanska kakor familijarna. Anglija je naš najboljši kupec in mi obratno kupimo na Angleškem več, kot v katerikoli deželi. — Ali se je tudi politično razmerje zboljšalo? — Gotovo. Državna konferenca leta 1926. je proglasila vse dominijone, torej tudi svobodne države za enakovredne države, ki niso v nobenem oziru med seboj podrejene in tudi ne Veliki Britaniji. Državna konferenca jeseni 1930 je to neodvisnost logično in dosledno popolnoma izvedla. Mi smo član D. N. Irska je sledila Kanadi kot člen v Svetu Društva Narodov. Imamo lastna poslaništva v Berlinu, Washingtonu, pri sv. Stolici in povsod, kjer nam to kaže. Do sedaj nismo mogli še vsega izvesti, ker je naša politična uprava še v razvoju. — In vaša politika? — Na zunaj, kakor na znotraj nimamo nikakih bojov. Podpisali smo Kellogov pakt in bomo prijeli za orožje samo tedaj, ko bi bili napadeni. V parlamentu imamo te politike, da bi smo povsem pravični našim manjši-

nam. V stoletjih smo se naučili, da le popolna pravičnost more postati temelj države, in da le popolna pravičnost vsakemu in vsem garantira državni trajen obstoj.

Ko smo postali gospodarji v lastni hiši, so nas čakale težke naloge. Najprej smo uredili in poenostavili železniški promet, ki je bil preje v rokah 27 malih železniških družb. Potem smo izvedli agrarno reformo. Država je kupila od veleposestnikov njihovo zemljo in jo pod ugodnimi pogoji dala malim kmetom. Dalje smo zboljšali našo živinorejo. Potem smo zaplodili v naših vodah bogato ribolovstvo. Zgradili smo 200 novih mostov in 10.000 novih stanovanjskih hiš. Na reki Shannon smo zgradili velikanski jez, ki daje dovolj elektrike vsej naši industriji, ki je v polnem razvoju. Reformirali smo državni zakonik in uvedli podpore za brezposelne in revne. In kljub temu smo v ugodnem položaju, da smo znatno znižali davke v primeri z onimi, ki so jih nekoč Angleži tu pobirali.

Cesgrave zgleda čudovito mlado, mož odkritih potez, velikih modrih oči, prijetnega nasmeha in

Orožniki rešujejo republiko Zamore

Vedno zavlačevanje agrarne reforme - Zamora noče sprejeti strica Macio

Madrid, 8. avg. Notranji politični položaj v Spaniji se je poslabšal. Stojimo namreč pred drugim poskusom revolucije sindikalistov. Zbral se je ministrski svet, da prouči položaj in da z vsemi silami vzdrži mir in red. Obenem pa hočejo ministri pospešiti agrarno reformo, glede katere frama-sonska vlada do sedaj ni storila niti enega samega pozitivnega koraka.

Pesimizem se je povečal, ker se je zvedelo, da je minister za socialno politiko Lliorgo Caballero izjavil: »Ako se ne bomo odločili do skrajnih korakov, bo šla republika žvižgat rakom.«

Tako po vseh mestih južne Spanije kakor v Barceloni se pojavljajo resni nemiri. V Algesirasu je orožništvo streljalo na delavce, ki so branili drugim delavcem dostop v neko tovarno, in je enega delavca ubilo, jako veliko pa težko ranilo. Prav tako je orožništvo s silo nastopilo proti brezposelnim, ki so aranžirali demonstracije v Cordovi. Tudi tukaj je bilo več oseb ranjenih. Štrajk je izbruhnil tudi v Cadixu. Hudo vré v Sevilji, kjer se napoveduje generalni politični štrajk, ki pa do sedaj še ni izbruhnil. Notranji minister Maura je odposlal v Seviljo vojaška ojačenja. Tudi v Oviedo v Kataloniji je dospelo vojaštvo, kar je povzročilo veliko ogorčenje delavstva in prebivalstva sploh, ki smatra to kot provokacijo Katalonije. Tudi v Barceloni je znova izbruhnil konflikt med telefonskimi uslužbenci in direkcijsko, katerega se brani, sprejeti nazaj na delo zaupnike delavskega sindikata, ki je bil napovedal stavko.

Ker je vlada sporočila, da bi ji nikakor ne bilo ljubo, če bi prišel v Madrid vodja katalonske-

ima na sebi nekaj silno privlačnega. Je sin pri-prostih staršev, a ga je življenjska energija v kratki dobi vrgla na površje. Prva leta republike je mladane upravljala vsa ministrstva enega za drugim. Angleži so ga imeli 15 let v ječi. Leta 1916 je poslušal svojo smrtno obsodbo in je bil nekaj minut pred ustrelitvijo pomiloščen. — Ali ni morda v tem roka Previdnosti, ki je čuvala nad bodočnostjo naroda?, sem žalostno vprašal prezidenta. On pa je pogovor spjel drugam in mi rekel: »Ali ni naša civilna garda srčkana? Ste opazili, da nima nobenega orožja pri sebi? Na mojo željo se je to zgodilo, ker bi rad, da narod pozabi, da je kdaj proti njemu kdo dvigal orožje...«

Sele, ko sem se vračal zopet v svoj hotel, sem videl, koliko se je mesto spremenilo. Nove mestne naprave, lepe gladke ceste, nove palače, moderna transportna sredstva in najlepša dekleta, kar sem jih kdaj videl. Vse je sveže in mlado na Irskem. Visoko nad streho Narodne banke plapolala zeleno-belo-oranžna trobojnica. To je triumf nove Irske pod novim svobodnim režimom in svežim narodnim duhom. Zatiranje sedmih stoletij, solze in kri, vse je končano, trpljenja je konec. »Orožje v božji roki sem,« mi je rekel predsednik pri odhodu. Naj kot orodje v božjih rokah še naprej dela sklepe in načrte, ki zaslužijo občudovanje vsega kulturnega sveta.

Sp

ga avtonomističnega gibanja Macia, so se podali inozemski žurnalisti na sprejem k predsedniku Zamori in ga interpellirali o položaju. Zamora je žurnaliste zagotovil, da vlada nikakor ni sovražno razpoložena napram Kataloniji in da bo katalonski statut blagohotno in skrbno proučila, zlasti glede gospodarskega dela, ki hoče vse dohodke direktnih davkov ohraniti Kataloniji. Predsednik je tudi dejal, »da se načrt agrarne reforme bliža koncu in da bodo v njem srednji in mali posestniki favorizirani.« Tudi se je pritožil, da inozemstvo nimá objektivne slike o položaju v Spaniji in je zagotovil, da bo vlada tudi topot vzdržala red in zakonitost.

V Madridu je v petek 7. avgusta istočasno eksplodiralo pet bomb. Te eksplozije so povzročile, da so bile prekinjene telefonske zveze med različnimi mestnimi deli, ker so bili poškodovani kabli. Policija pa je našla obenem več bomb tudi v bližini ustavodajne skupščine. Zvečer istega dne so neznanci na avtomobilu napadli več policistov in enega ranili. Atentatorjev niso mogli doseči.

Pariz, 7. avg. »Journal« poroča iz Madrida, da je bil v ustavnem odboru dosežen sporazum v onem členu, ki govori o odnosih med Cerkvijo in državo. Po tem načrtu Spanija nima službene religije, premoženje pa se nacionalizira.

H kraljevi 10 letnici vladanja

Atene, 8. avg. AA. Atenska agencija javlja: Grški listi prinašajo izredno toplo pisane člane za 10 letnico zasedbe prestola kralja Aleksandra. »Ethnos« se spominja hrabrosti kralja Aleksandra I. med vojno in naglašja njegovo visoko modrost, ki jo kaže od prvega dne, ko je stopil na prestol, in s katero vrši svoje visoko kraljevsko dolžnost. V imenu grškega naroda, pravi list, želimo, da bi kralj jugoslovanski dolgo živel, da bi videl v celoti izvršeno delo združitve naroda v takem zmislu, kakor bi to hotel videti.

»Athenaia Nea« pišejo: Kralj Aleksander I. je vesten suveren velikega patriotizma, ki je pogosto zastavljal življenje v blagor in rešitev domovine. Kralj Aleksander je oboževan od vsega jugoslovanskega naroda, ki mu izkazuje globoko zaupanje. Hraber med vojno je kralj Aleksander I. hraber tudi po vojni.

15 let gorja

Trst, 8. avg. tg. Danes se je pričela v Gorici velika proslava 15 letnice, ko so Italijani zavzeli Gorico. Te svečanosti se je udeležilo 10.000 bližnjih bojevnikov, vse fašistične organizacije z Goriške in drugih pokrajin ter razni zastopniki iz vse Italije. Svečanosti se je udeležil tudi tajnik fašistične stranke Giurati.

Indija hoče spravo?

Ghandi ima družo za, da brani v Londonu pravice Indije

Bombay, 8. avg. Tukaj se je končalo zasedanje kongresa nacionalne stranke, ki je imel sklepati o tem, da-li in s kakšnimi pooblastili gre Gandhi v London na konferenco o avtonomiji Indije.

drugi strani pa bodo življenjske nujnosti tudi nemško politiko usmerile po svoje. Denarne pomoči Nemčiji od Italije nima pričakovati. Ako pa so si nemški ministri hoteli v okviru vseevropskega sodelovanja pridobiti v Italiji naklonjeno posredovalko med njimi in med Francozi, ali je to kakšna škoda? Če so ali nemški ministri iskati tega v Rim in če bo dr. Brüning ob tej priliki zaprosil Mussolinija, naj v interesu Nemčije in Evrope vpliva na brezglave fašiste v Nemčiji, potem si bomo smeli častiti k rimskemu sestanku. Ako Mussoliniju pove istočasno, da Nemčija noče hoditi po sledovih italijanske politike na Balkanu in v srednji Evropi, se bomo častitkam pridružili tudi mi, narodi Balkana in srednje Evrope.

Gandhi je dobil od kongresa, na katerem je bila le mala opozicija skrajne levice, polna pooblastila.

Gandhi je imel na tej seji 6. t. m. najdaljši in najbolj temperamentni govor v svojem življenju. Utemeljeval je resolucijo, s katero se obsojajo politični atentati, zlasti pa atentat na bombayskega guvernerja in na sodnika Garrika. Ta resolucija je bila sprejeta z vprav ogromno večino, kar je vsekakor jako dober znak za kompromis med Indijo in Anglijo. Sicer pa nacionalisti čutijo zadnji čas veliko potrebo po kompromisu zaradi velike gospodarske krize, ki vlada tudi v Indiji.

Gandhi je po konferenci izjavil, da na konferenci v Londonu ne bo izdal narodne stvari. Na drugi strani pa se bo pošteno prizadeval za kompromis, izvzemši seveda načelna vprašanja, v katerih on absolutno ne more odnehati. Kar se njega tiče, bo samo doprinesel k ugodnemu rezultatu konferenca.

Resnica ali prevara?

Mussolini pritiska na dr. Brüninga, da se priključi protifrancoski fronti Zakaj mobilizacija milice na jugoslovanski meji?

Pariz, 8. avg. fr. Nezaupanje, s katerim francoska politična javnost spremlja prisrčne razgovore med g. Mussolinijem in nemškimi državnimi kancijerjem v Rimu, ne samo da ni ponehalo, ampak se je še povečalo. Vladni krogi so se sicer zavili v popoln molk, toda pisanje celokupnega tiska, ki vidi v rimskem sestanku novo protifrancosko inštrigo gotovih veselil, dokazuje, da nezaupanje Francije v sedanji mednarodni položaj ni neutemeljeno.

Uvodnim člankom fašističnih listov, da Italija zasleduje le cilj, kako bi se nemška politika usmerila v soglasju s vsemi zapadnimi veselilami, ne gre nobena vera. Zakaj Quai d'Orsay je dobro informiran, da hoče g. Mussolini Nemčijo podpreti v nameri, da se ne bo poslužila francoske pomoči pri ugotovitvi svojega gospodarstva. Popolnoma v soglasju s politiko g. Macdonalda nagovarja Mussolini nemškega državnega kancijerja, naj se ne poda v nobeno odvisnost od Francije, da bo Nemčija ohranila popolno svobodo pri razpravah na mednarodni razorožitveni konferenci l. 1932, ko se pripravljajo sklenjena fronta proti Franciji. Ta fronta ima pripravljeno tezo o enakopravnosti vseh držav, za čemer se pa skriva zahteva in želja po reviziji verzajske mirovne pogodbe in aboliciji vojne odškodnine ali zahteva po »novem redu«, kakor se to zdaj imenuje. Italija hoče izriniti sedanji skrajno slabši gospodarski položaj Nemčije v svoje stare namene in g. Mussolini bo Brüningu v Rimu šepetal na uho to, kar glasno trobijo vanj dan na dan Mussolinijevi zavezniki, narodni socialisti v Nemčiji: »Vztrajati! Mi bomo že z združenimi močmi uklonili Francijo!«

Miroljubne izjave, ki jih Mussolini v zadnjem času razpisuje po vsem svetu, so brez vsake cene. Fašistična Italija pač želi in nujno rabi miru, da si v sedanji krizi vsaj za silo opomore, toda ta mir je mišljen v škodo Francije, da bi Italija s pomočjo antifrancoskega bloka profitirala od nameravane revizije verzajskega mira. Da je Mussolini v slučaju, da se mu ta načrt ne posreči, pripravljen žrtvovati mir Evrope svojim imperijalističnim ciljem, dokazuje med drugim — tako piše »Quotidiene« — te dni odredjena mobilizacija fašistične mladosti ob vzhodni meji, ob kateri priključi komandant istrskih mladinskih fašijev izdal manifest, v katerem je na koncu rečeno: »Pripravite se z navdušenjem vaše plameteče mladosti na nove bitke in na nove zmage, ki jih bo ukazalo Nj. V. kralj po navodilih duceja!« V obče dokazuje zadržanje Italije napram miroljubnemu in lojalnemu sosedu na vzhodu ravno nasprotno tega, o čemer hoče Mussolini pripraviti svet.

Francija takega razvoja stvari seveda ni vesela, ker je prepričana, da morejo take intrige dveh ali treh proti nemcu, če bi se posrečile, dovesti le do kršitve miru in nove svetovne tragedije. Vendar pa je Francija mirna, ker je prav tako prepričana, da se mir faktično ne bo kršil, ker se ga nasprotniki Francije ne upajo. Stvar je v tem, da je Francija po pridnosti in varčnosti svojega prebivalstva danes najbogatejša država na svetu. Dne 31. julija je

zlatu, zaklenjeno v kletih franc. banke, doseglo vsoto 58 milijard 407 milijonov frankov. To znači za 514 milijonov ali pol milijarde več v enem samem tednu. Vsota zunanjih deviz se je zvišala v 2 tednih za 600 milijonov frankov.

Sicer se je londonska city zadnje dva dni pomirila, ker je nadaljnje kolebanje šterlinga onemogočeno in tozadnji manevri, ki se pripisujejo Francoski banki, nimajo več učinka. Toda kljub temu ostane dejstvo, da se gospodarstvo Anglije, na katerem teži 2,813,350 brezposelnih, ki se v kratkem utegnejo zvišati na 3 milijone, nahaja v dosti resnem položaju. Zato se mirno lahko trdi, da nihče razun Francije ne more Nemčiji pomagati. To je karta, ki jo Francija drži v rokah.

V Ženevi, kjer so seveda krogi Društva

Tretji dan nemškega obiska

Mussolini govori nemško s časnikarji

Kralj odklonil obisk

Rim, 8. avg. tg. Italijanski kralj, ki se nahaja v St. Ana di Valdieteri, je Brüninga in Curtiusa obvestil, da ga ne obiščeta, ker ju noče motiti v njunem velikem delu. To jima je sporočil brzojavno.

Rim, 8. avg. tg. Ob zaključku rimske konference se je izdal nastopni skupno dogovorjeni komunique: »Ob bivanju državnega kancijerja dr. Brüninga in zunanjega ministra dr. Curtiusa v Rimu v petek in soboto je bilo več sestankov med nemškima državnikoma in šefom italijanske vlade ter z italijanskim zunanjim ministrom. Ti sestanki so bili v znamenju medsebojnega prijateljskega razumevanja in tople prisrčnosti. Pri razgovorih so temeljito obravnavali splošni položaj Evrope in soglasno ugotovili potrebo zaupljivega in dejanskega sodelovanja vseh vlad, da se premagajo sedanje težkote. Soglasni so bili tudi v tem, da je potrebno storiti vse, da bo prihodnja razorožitvena konferenca pokazala ugodne in vidne uspehe v interesu miru, gospodarstva in moralne obnove sveta.«

Rim, 8. avg. tg. Nemška državnik sta imela danes, drugi dan svojega bivanja v Rimu, mnogo političnih razgovorov. Ze zgodaj dopoldne sta Mussolini in Grandi vrnila včerajšnji obisk v nemškem poslanstvu, kjer jima je nemški poslanik von Schubert priredil kosilo. Rimski jutranji listi z velikimi črkami naglašajo prijateljski ton razgovorov, ki sta jih imela dr. Brüning in Mussolini, pri tem pa ne pristavljajo nobenih komentarjev.

„Srčne simpatije“

Rim, 8. avg. tg. Mussolini je danes po konferenci z nemškima ministroma sprejel v palači Venezia nemške časnikarje. Povedal jim je v nemškem jeziku: »Bilo mi je v največje veselje, da sem se mogel osebno epoznati z g. državnim kancijerjem dr. Brüningom in g. zunanjim ministrom dr. Curtiusom. Še bolj me je veselilo, da smo v dolgotrajnih prisrčnih razgovorih v teh dneh lahko ugotovili, da imata nemška državnik najboljšo voljo, z odločnimi dejanji ozdraviti trpljenje, s katerim je obremenjena njuna država, in svojemu

narodov interesirani na ugodnem rezultatu prihodnjega zasedanja, ki se sicer ne bo še oficijelno bavilo z vprašanjem razorožitve, bo pa zelo vplivalo nanj po neobveznih razgovorih državnikov, lansirajo vest, da se začenja v Parizu zopet govoriti o obisku g. Lavalja v Italiji. O tem oficijelno ni še ničesar določeno, da pa je ta obisk verjeten. Vršil pa se baje ne bo v Rimu, ampak se bosta gg. Laval in Mussolini srečala v San Remu.

V Parizu pripominjajo k temu, da bo treba razčistiti še veliko vprašanj, preden bo imel g. Laval veselje govoriti s šefom italijanske vlade. Demonstrativen sprejem, ki ga je fašizem priredil v Rimu Nemcem, je kaj slabo predznamenje za bližnjo možnost takega sestanka.

narodu vliti novo zaupanje za boljše bodočnost. Zelim tudi, da po vajinem posredovanju izrečem vašemu narodu izraz mojega prepričanja, da se Nemčija lahko zanese in mora zanesti na samo sebe in na svojo lastno silo. Gospodarske sile Nemčije so neokrnjene in je znano, kako velike in žive so te sile. Tem silam se morajo pridružiti še velike moralne lastnosti, ki jih je pokazal nemški narod v še hujših stiskah. Upam, da se te moje besede srčne simpatije za Nemčijo v evropskih državah ne bodo priznale samo kot dokaz mojega osebnega čustvovanja, temveč tudi kot prijateljski izraz italijanskega naroda, ki se smatra za nemškimi narodom že mnogo stoletij zvezan v civilizatoričnih in kulturnih stremeljih, ko je Nemčija mnogo deprinesla za napredek človeštva na polju duha, znanosti in umetnosti. Fašizem hoče mir ter političen in gospodarski red, da bodo mogli vsi narodi s skupnimi močmi uspešno žrtvovati svoje delovanje za civilizacijo in napredek.« — Ob koncu se še javlja, da sta nemška ministra povabila Mussolinija v Berlin. Mussolini je povabilo hvaležno sprejel in si pridržal pravico, da določi dan obiska.

Med bankami

Pariz, 8. avg. tg. General Dawes, ameriški poslanik v Londonu, je včeraj dospel v Pariz. V francoski narodni banki je bil včeraj sestanek med zastopniki pariških velebank in zastopnikom nemške državne banke dr. Schlieberjem glede izvedbe moratorija. Pogajanja so končala z načelnim sporazumom, kakršen se je dosegel z ameriško in angleško narodno banko. Havaš poroča pri tem, da so bila pogajanja v zadnjih dneh radi preostrih deviznih restrikcij nemške državne banke zelo otežkočena.

Pogajanja Francija-Italija

Washington, 8. avg. ž. Italijanski poslanik de Martini je sporočil ameriškemu državnemu podtajniku za zunanje zadeve Castelu, da se bodo italijansko-francoska pomorska pogajanja najbrž pričela septembra. De Martini je to sporočil Castelu na njegovo vprašanje o predhodnem telefonskem sporazumu s svojo vlado.

Nova pojasnila o skupnem davku

Belgrad, 8. avgusta. AA. Davčni oddelek finančnega ministristva je razposlal finančnim direktorjem okoliščino, v kateri navaja, da so nekatere davčne uprave in finančne direkcije krivo tolmačile odredbo o pobiranju skupnega davka na poslovni promet pri žitni moki in ostalih mlinških izdelkih. Da se povsod uvede enotno ravnanje, razglasa davčni oddelek finančnega ministristva, da morajo mlinski plačati skupni davek na poslovni promet po uredbi št. 16.100/31 tako, da se vsa količina zmlete moka pretvori v ustrezajočo količino žita in se za to količino žita po nabavni ceni žita plača skupni davek po davčni tarifi 114/1, to je 2,2%. Pri plačilih v naturi se plača skupni davek od vse količine žita, oddanega v mline za mletje, in ne samo od tiste količine, ki jo mlino oddajo. Vse to velja seveda samo za dobo od 1. aprila do 31. julija 1931. V kolikor mlini tega še niso storili, morajo plačati skupni davek na poslovni promet po dosedanjim stopnji davčne tarife št. 114, in sicer za vsa količina.

V dobi od 1. aprila do 31. julija zmleta moka se mora pretvoriti v ustrezajočo količino žita in od tako dobljene količine žita se naknadno plača za navedeno dobo skupni davek na poslovni promet.

Davčne uprave so dalje dobile nalog, da takoj po svojih odposlancih pregledajo mline na svojih področjih in da takoj poberejo premalo plačani skupni davek. Finančne direkcije so dolžne do konca septembra t. l. poslati poročilo o rezultatu pregleda mlinov in pobranih davkih davčnemu oddelku finančnega ministristva, obenem pa morajo poslati tudi podatke o delovanju vseh velikih mlinov in drugih velikih tvornic v svrhu nadaljnje kontrole.

Osebnosti

Ljubljana, 8. avg. AA. Pomočnik bana dravskih banovine dr. Otmar Pirkmajer v torek 11. in v petek 14. t. m. radi službene odsotnosti ne bo sprejemal strank.

Nova zračna proga

Zagreb, 8. avg. ž. Ker zračna prometna proga Zagreb—Sušak—Split ni prinesla onih rezultatov, ki so bili pričakovani, se odpre v torek nova zračna proga Zagreb—Split, ki bo trajala 75 minut. Prav tako se bo vzdrževala proga Zagreb—Sušak. Pri tej priliki so določene nove cene in sicer: Zagreb—Sušak 250 Din, Zagreb—Split 400 Din, Zagreb—Belgrad 440 Din, Zagreb—Gradec 320 Din, Zagreb—Dunaj 600 Din, Belgrad—Sarajevo 400 Din, Sarajevo—Podgorica 400 Din, Belgrad—Podgorica 700 Din, Belgrad—Split 700 Din, Belgrad—Skopje 350 Din, Skopje—Solun 225 Din.

Dunajska vremenska napoved. Temperatura se bo hitro zvišala. Postalo bo jasno, posebno v nedeljo, potem pa je pričakovati zopetnega nastopa zapadnih vetrov z nevihtami na obširnem ozemlju in z velikim padcem temperature.

Franjo Žebot - 50 letnik

Maribor, 8. avgusta.

Kdo bi mislil? Pa je vendar resnično. Bivši mnogozaslужni narodni poslanec Franjo Žebot obhaja te dni v krogu svojih dragih svojo 50letnico.

Slavljenec je bil rojen 10. avgusta 1881 v Selnici ob Muri, župnija St. Ilj v Slov. gor. Ljudsko šolo je obiskoval v St. Ilju pod narodno zavednimi učitelji: Sorko, Arnetič, Vauhnik in Urlep. Žebotova domačija je bila vsolana v tedanjno šulterajnsko šolo na Sladkem vrhu pri Čmureku, a malemu Frančku se nemški poduk nič ni »aj dopadel in je sam začel hoditi raje v pol drugo uro oddaljeno slovensko šolo v St. Ilju. Bil je v vseh razredih odlični in vseh predmetih. Zanimivo je dejstvo, da Franček celih 8 let, kar je hodil v šolo v St. Ilju, ni izostal niti 20 dni, dasi ravno je imel dobro poldrugeto uro hoda od doma do St. Ilja. Vse prigovarjanje učiteljev, naj da oče Frančka v gimnazijo, ni nič izdalo. »Kot sin edinec mora ostati doma na kmetiji.« Učitelj g. Miha Vauhnik, ki živi sedaj kot vpokojeni nadučitelj pri Sv. Jakobu v Slov. goricah, je znal v Frančku in njegovih šolskih tovarših vzgojiti slovensko narodno zavest, živo ljubezen do slovenske domovine, veselje do slovenske knjižice in jih je še po končani ljudski šoli vabil k sebi in jih podučeval, kako naj nastopajo v življenju in borbi za narod. Vabil je fante v tedanje Kmetijsko bralno društvo. Ze 15letnega Frančka najdemo med člani bralnega društva, a kmalu nato kot knjižničarja in tajnika. Ko je prišel leta 1900 v sosednjo Jarenino za kaplana agili in vsestransko delavni ter za organizacijo navdušenec g. Franje Gomilek, je vabil mladeniče iz vseh okoliških župnij k sebi v Jarenino. Tu se je začela nekaka stalna, dobro organizirana šola za vzgojo naraščajo. Vsako nedeljo in praznik in tudi med tednom večkrat so se shajali mladeniči iz Jarenine, St. Ilja, Sv. Jakoba, Sv. Marije in Sv. Kungote v jareninski kaplaniji. Tu je bila šola, v kateri je šolal in likal Gomilek mladeniče za narodne borbe in govorike. Ta šola je bila za obojno slovenstvo v tedanjih težkih časih zlata vredna. Fante iz Gomilekove šole so imeli delokrog svojega narodnega in kulturnega delovanja po vseh kotih in krajih Slov. goric. Po vseh župnijah so rastle »Mladinske zveze« in prosvetna društva ter tajni slovenski fantovski odseki. Ti odseki so pri ljudskem štetju 1901 in 1910 živahno sodelovali od hiše do hiše celo tja gor med Slovenci pri Spielfeldu, Lipnici, Čmureku in Radgoni.

Za fante, katere je Gomilek odbral, je ustanovil govrniško šolo. Med temi je bil tudi Žebot. Gomilek ga je še posebej podučeval, kako je treba sestavljati dopise, poročila o novicah in kako pisati članke za časopise. Od tega časa je prinašal »Slov. Gospodar« in tudi drugi slovenski listi stalno Žebotove dopise in članke iz krajev ob meji.

V »Slov. Gospodarju« je napisal v letih 1902 do 1905 več člankov za slovenske mladeniče in jih je pozval, naj se organizirajo. In res je kmalu na to sledila ustanovitve Zveze slovenskih mladeničev leta 1906 v Ljutomeru. Žebot je bil izvoljen za prvega predsednika Zveze in je ostal do leta 1910.

Sleherno zimo od 1904 naprej pa so se vršili večredni poučni tečaji in govrniške vaje. Prvi tak tečaj se je vršil pozimi leta 1904 v Mariboru v dvorani na Koroski cesti št. 1. Glavni predavatelj je bil rajni dr. Krek. On je štajerske slovenske mladeniče, bilo jih je okoli 80, tako navdušil za kulturno in narodno delo po Slomškovem geslu, da je imel ta tečaj izreden uspeh. Predavali so v tem tečaju še: dr. Medved (o govrništvu), dr. Korošec, poslanec Pišek in drugi. Krščansko socialna zveza (sedanja Prosvetna zveza) je skupno z Mladeniško zvezo prirejala slične tečaje po okrajnih in krajevnih središčih. Od Save do Mure se je cel narod prekrasil z duhom zavednega katolištva in slovenstva.

Decembra 1909 je Žebot z Mladeniškimi zvezami prevzel slovensko agitacijsko organizacijo ljudskega štetja ob Muri.

Dne 19. januarja 1910 se je Žebot poročil z Marijo Krenovo iz znane narodne rodbine v St. Ilju. S 1. februarjem 1910 se je preselil v Maribor. Vstopil je v uredništvo »Straže« in pozneje je urejal skupno z dr. Korošcem »Slovenskega Gospodarja« in »Naš dom«. Kot odgovorni urednik je bil večkrat obtožen in se je moral zagovarjati pred poroto. A imel je vselej srečo. Porota ga je vedno oprostila. Ob začetku svetovne vojne je bil skupno z dr. Korošcem pod strogim policijskim nadzorom. Žebot je bil delavni član mariborskega Narodnega sveta in je ustanavljal ob prevratu na meji na črti Svčina—St. Ilj—Čmurek narodne straže.

V Mariboru je Žebot sodeloval pri mnogih organizacijah, osobito se je rad gibal med delavskimi in nižjimi sloji. Leta 1920 je izkusil tudi do brobre mariborske ječe, kamor je prišel vsled politične denunciacije. Sodišče pa ga je oprostilo, po 50 urnem preiskovalnem zaporu je zopet zadilhal svobodo.

Leta 1911 je Žebot obiskal na Dunaju v St. Marxu zadržni tečaj, a poznejša leta zadržne tečaje v Mariboru in Ljubljani. Pri prvih občinskih volitvah leta 1920 je bil Žebot izvoljen v občinski svet mesta Maribor. Pri volitvah v ustavotvorno skupščino novembra 1920 je Žebot kandidiral za narodnega poslanca, a je propadel, ker se je tedaj velik del našega volilstva pridružil lepim obljubam bivše samostojno-kmetijske stranke. Ko je dne 6. januarja 1921 umrl poslanec Franc Pišek, je prišel Žebot kot njegov namestnik v ustavotvorno skupščino. Pri vseh poznejših volitvah je bil Žebot izvoljen za narodnega poslanca z veliko večino. In sicer v okraju Maribor levi breg. Celu v mestu Maribor je dosegel vedno relativno večino.

Kot poslanec se je osobito brigal za nižje in delavske sloje: železničarje, delavce, kmete in obrtnike. Ni delal razlike ali je prosil reze ali ne, ali te ali druge stranke ter narodnosti. Cele trupe ljudi so prihajale k njemu in prihajajo še danes iskat nasveta in pomoči. Po razpustu narodne skupščine dne 6. januarja 1929 je prevzel Žebot glavno zastopstvo »Vzajemne zavarovalnice«, kjer se danes zelo živahno deluje.

Franjo Žebotu 50 letniku, neumornemu javnemu delavcu in možu dela, naša najprisrčnejša voščila. Še petero križev!

Tujski promet na Adriji

Split, 8. avg. ž. V teku sedmih mesecev je obiskalo Split 24.540 tujcev, od katerih je bilo naših državljanov 14.524. Semkaj se mora pršteati tudi razne izletnike Jadranskega etraže iz Skoplja in Zagreba, veliko število ekskurzistov, veliko število udeležencev na zadnjem sokolskem izletu itd. Od tujcev so najbolj zastopani Čehi, medtem ko so lansketo leto prevladovali Nemci. V preteklem letu je obiskalo v tem času Split 10.016 inozemcev, medtem ko je število vseh znašalo 22.160.

Lisbona, 8. avg. tg. Portugalska narodna banka je diskontno mero od 7½% znižala na 7%.

Pariz, 8. avg. AA. Holandska palača na kraljevski razstavi se odpre 18. avgusta.

Iz včerajšnje „Slovenčeve“ druge izdaje

V Rimu: Pri večerji...

Mussolini:

Rim, 7. avg. tg. Pri današnji gala večerji je prvi govoril Mussolini, ki je pozdravil prihod nemških državnikov. Italijanska vlada in italijanski narod sta z živahnim zadovoljenjem pozdravila obisk uradnih zastopnikov nemškega naroda ter jih pozdravljata kot goste, ki jih radi vidijo v Rimu. V tem času, ki je za Nemčijo tako težak, ima Italija polno razumevanje za potrebe, ki izvirajo iz tega položaja. Italija je prepričana, da pomeni prijateljsko sodelovanje vlad in narodov najboljše pot, priti iz sedanjih težkoti. Fašistična Italija je storila vse, da se učinkovito udeležijo skupnega dela, da se odpravijo moralne in materialne bolezn, ki jih je pustila vojna in na katerih trpijo še vsi narodi. Italija je prepričana, da bo resnično in odkrito srčno politično in gospodarsko sodelovanje med različnimi državami vedno prispevalo k temu, da se ustvari medsebojno zaupanje kot jametvo za pravi mir. Italija je prepričana, da bo nemški narod z novimi močmi korakal po poti s pametnim in energičnim delovanjem, kakor ga je do sedaj pokazal gospod državni kancijer.

Dr. Brüning

Dr. Brüning se je nato zahvalil Mussoliniju za tople besede in za razumevanje za položaj nemškega naroda. Nemška ministra sta prišla v Italijo zato, ker sta prepričana, da v sedanjem položaju, v katerem se ne nahajajo samo posamezne države, temveč večina držav, ni nič koristnejšega kakor osebni stiki politikov, ki vodijo državne posle. Težke naloge, s katerimi se bori nemški narod, so splošno znane. Nemci zaupajo moči svoje delovne volje, za kar so dali že dovolj dokazov. »Mi vemo, da se naše skrbi ne tičejo samo naše države, temveč Evrope in vsega sveta. Zato upamo, da bodo imeli razumevanje vsi oni, ki so dobre volje in hočejo dati svetu mir.« Mussolini je bil prvi, ki je spoznal pomen Hooverjeve poslanice in jo takoj z državno dalekovidnostjo sprevedel v dejstvo. Mussolinijeva odločitev je bistveno pripomogla k temu, da se kritični položaj svetovnega gospodarstva spremeni na bolje.

London, 7. avgusta. AA. Iz Sydneja poročajo, da se zmanjšajo plače državnih uradnikov.

Pozdrav „Osservatore Romana“

Rim, 7. avg. tg. »Osservatore Romano« objavlja danes obširne komentarje o obisku nemških državnikov v Rimu. Pri tem izjavlja, da uživa nemški državni kancijer popolno moralno podporo papeža in katoliške cerkve pri svojih prizadevanjih, da doseže notranji mir v Nemčiji in splošni mir v Evropi. List piše: Požrtvovalna prizadevanja dr. Brüninga so dosegla danes svoj prvi zaključek. Kronal jih bo korak otroške vdanosti, ki ga bo storil nemški državni kancijer pri vrhovnem pastirju katoliške cerkve. V besedah in željah papeža bo našel zadoščenje in novo tolažbo za svoje delovanje spričo velikih težkoti, ki ga še vedno čakajo. »Osservatore Romano« dalje ugotavlja, da se je izvršil obisk dr. Brüninga in dr. Curtiusa v atmosferi simpatične prisrčnosti. Splošno zanimanje sveta za ta obisk dokazuje, s kakšno pozornostjo opazujejo narodi ta prizadevanja za pomiritev sveta.

Kaj hoče Venizelos v Romuniji?

Bukarešt, 8. avg. ž. Predsednik grške vlade Venizelos pride ta mesec v Bukarešto. V času obiska v Bukarešti se bo Venizelos sestel tudi z bivšim grškim kraljem Jurijem. Prav tako se bo Venizelos sestel z vodilnimi politikmi Romunije ter z njimi razpravljal o vseh važnih vprašanjih. Razpravljalo se bo poleg drugega tudi o vprašanju ruske mornarice, ki se še dalje bolj utrjuje na Črnem morju in prideje ladje celo mnogokrat do Carigrada.

Jorga o nameravanih spremembah

Bukarešt, 8. avg. tg. Predsednik vlade Jorga je dal sotrudniku »Adeverulac« izjavo, v kateri je izrazil upanje, da pride v jeseni do značilnih sprememb v romunskem političnem življenju. Na vprašanje časnikarja, koliko časa bo ostal vladni predsednik, mu je Jorga odgovoril, da misli, da še dva meseca. Časnikar ga je nato vprašal, kdo ga za menjal, nakar mu je profesor Jorga odgovoril, da morda sam Maniu.